

Suomen Muinaismuistoyhdistyksen vuoden 2016 toimintakertomus

Yhdistyksen tarkoitus

Suomen Muinaismuistoyhdistyksen tarkoituksena on edistää Suomen sekä mahdollisuuden mukaan muiden kansojen ja alueiden muinaisuutta valaisevaa muinaistieteellistä, kansatieteellistä, taidehistoriallista ja kulttuurihistoriallista tutkimusta, levittää tietoa sekä herättää ja pitää vireillä kansan kiinnostusta kulttuuriperintöönsä. Toimintaansa yhdistys harjoitti 146 vuoden kokemuksella. Yhdistys on Tieteellisten seurain valtuuskunnan jäsenseura.

Kokoukset ja yleinen toiminta

Yhdistys piti seitsemän jäsenkokousta, joista neljä oli kevätkaudella ja kolme syyskaudella. Kokoukset pidettiin Kansallismuseon auditoriossa kuukauden ensimmäisinä keskiviikkoina klo 19. Vuosikokous pidettiin keskiviikkona 11.5.2016, koska yhdistyksen vuosikokouksen perinteinen päivä 7.5. sattui lauantaille. Kevätkauden kuukausikokousten teemana oli Kansallismuseon 100-vuotisjuhlavuoden kunniaksi museohistoria ja museoiden suhde yhteiskuntaan. Syyskauden teemana oli *Iholla – vaatteet, pukeutuminen ja koristautuminen*. Kokousten yhteydessä jäsenille esiteltiin valikoidusti julkaisuvaihdon kautta saatua uutta kirjallisuutta sekä tiedotettiin ajankohtaisista asioista.

Helmikuun kokouksessa 3.2.2016, kolme päivää Kansallismuseon 100-vuotisjuhlan jälkeen, esitelmän piti yhdistyksen työjäsen, dosentti Tuukka Talvio aiheesta *Muinaismuistoyhdistys ja museo – Suomen kansallismuseon historiaa*. Talvio kirjoitti parhaillaan Kansallismuseon historiaa. Kokouksessa oli läsnä 27 henkeä.

Maaliskuun kokouksessa 2.3.2016 FT Nika Potinkara puhui aiheesta *Etnisyys saamelaimuseoiden näyttelyissä*. Potinkara oli väitellyt aiheesta joulukuussa 2015 Jyväskylän yliopistossa. Hän vertaili Inarin Siida-museon ja Jokkmokkissa Ruotsissa sijaitsevan *Åjtte-museon perusnäyttelyitä ja niiden välittämää kuvaa saamelaisista*. Kokouksessa oli läsnä 24 henkeä.

Huhtikuun kokouksessa 6.4.2016 esitelmöi FM Maija Koskinen otsikolla *Taide, valta ja politiikka – Helsingin Taidehalli 1928–1968*. Koskinen on Taidehallin entinen johtaja, joka valmistee aiheesta väitöskirjaa Helsingin yliopistossa. Esitelmä käsitteli Taidehallissa pidettyjä, mm. Suomi-Neuvostoliitto-seuran järjestämiä poliittisia ulottuvuuksia sisältäneitä näyttelyitä. Kokouksessa oli läsnä 25 henkeä.

Vuosikokouksessa 11.5.2016 puheenjohtaja, professori Mika Lavento esitelmöi aiheesta *Ovatko museomme ajan tasalla?*. Esitystä oli kuuntelemassa 27 henkeä ja kokouksessa läsnä 28 henkeä.

Lokakuun kokouksessa 5.10.2016 esitelmän pitäjänä oli FT Leena Svinhufvud otsikolla *Naisen iholla. Tekstiilit naisten omana suunnittelun ja taiteen alueena 1900-luvulla*. Esitelmän teemana oli taideteollisuudessa vallalla olleet sukupuolinormit ja tämän sukupuolittuneisuuden vaikutus tekstiilitaiteen asemaan kuvataiteen kentällä. Lisäksi kokouksessa käsiteltiin vuosikokouksessa ensimmäisen kerran hyväksytty sääntömuutosehdotus julkaisusihteerin toimen perustamisesta. Kokouksessa oli läsnä 50 henkeä.

Marraskuun kokouksessa 2.11.2016 dosentti Kristiina Mannermaan aiheena oli *Kaunista ja käytännöllistä - asustemuotia Pohjois-Euroopassa kivikaudella*. Mannermaa käsitteli pukeutumisen merkitystä identiteetille yleisellä tasolla ja kivikauden pukeutumisen tutkimusta suomalaisessa arkeologiassa sekä esitteli omia tutkimustuloksiaan liittyen kivikauden vaatetuksen luukoristeisiin. Kokouksessa oli läsnä 53 henkeä.

Joulukuun kokouksessa 7.12.2016 kuultiin FM Päivi Roivaisen esitelmä *Villa-sukista kurahaalareihin. Lapset, lastenvaatteet ja moniaistinen materiaalisuus*. Roivaisen väitöstutkimuksessa tarkastellaan suomalaisen lastenvaatetuksen historiaa ja nykypäivää ja lähestyttiin vaatteiden moniaistillista kokemusta haastatteleamalla päiväkotilapsia. Kokouksessa oli läsnä 37 henkeä.

Syksyn kuukausikokouksia mainostettiin aiempaa laajemmin jäsenistön ulkopuolelle ja esitelmistä tehtiin mainosjuliste, jota jaettiin mm. yliopistolla ilmoitustauluille. Syksyn kokouksissa esitelmiä kuuntelemassa kävikin selvästi enemmän ihmisiä kuin keväällä. Yhdistyksen toiminnasta tiedotettiin myös kulttuuriperintöalan sähköpostilistoilla sekä yhdistyksen verkkosivuilla ja Facebookissa. Vuoden lopussa yhdistyksen Facebook-sivulla oli 1049 seuraajaa ja määrä oli koko ajan kasvussa. Suosituin päivitys saavutti 3279 henkilöä.

Johtokunta kokoontui vuoden aikana kahdeksan kertaa ja lisäksi pidettiin kolme sähköpostikokousta. Pykälää johtokunnan kokousten pöytäkirjoihin kertyi yhteensä 104.

Yhdistyksen työjäsenien neuvottelukunnan sääntömääräinen kokous pidettiin 3.5.2016 klo 17 Kansallismuseossa. Paikalla oli kahdeksan henkilöä. Kokouksessa keskusteltiin muun muassa yhdistyksen 150-vuotisjuhlavuodesta, joka on vuonna 2020 ja siihen liittyen yhdistyksen historian kirjoittamisesta. Lisäksi käsiteltiin käynnissä olevia hankkeita, kuten julkaisujen digitointia. Kokouksessa ehdotettiin yhdistyksen ulkomaiseksi jäseneksi vanhempaa tutkijaa Sergej Vladimirovič Kuz'minyhia ja uusiksi työjäseniksi FT Elina Räsästä ja FT Tytti Steeliä. Ehdotukset esitettiin myöhemmin vuosikokoukselle, jossa ne hyväksyttiin.

Huomionosoitukset

6.10.2016 tuli kuluneeksi 100 vuotta arkeologi C. F. Meinanderin syntymästä. Sen kunniaksi yhdistys laski seppeleen Meinanderin haudalle. Meinanderia muistettiin myös lokakuun kuukausikokouksessa, jossa professori Mika Lavento

piti lyhyen puheen Meinanderista. Aiheesta laadittiin myös tiedote, joka julkaistiin sähköpostilistoilla ja yhdistyksen Facebook-sivuilla.

Julkaisuutoiminta

Vuoden 2016 aikana yhdistykseltä ilmestyivät seuraavat julkaisut:

New sites, New Methods. Proceedings of the Finnish-Russian Archaeological Symposium, Helsinki 19–21 November 2014. Iskos 21. Toim. Pirjo Uino & Kerkko Nordqvist. Kirjoittajat: Stanislav V. Belskiy, Dmitriy V. Gerasimov, Petri Halinen, Elisabeth Holmqvist, Valery I. Khartanovich, Margarita A. Kholkina, Natalya V. Khvoshchinskaya, Anatoliy N. Kirpichnikov, Evgeniy M. Kolpakov, Juhani Kostet, Aivar Kriiska, Ville Laakso, Vladimir A. Lapshin, Sergey N. Lisitsyn, Olga V. Lozovskaya, Vladimir M. Lozovski, Päivi Maaranen, Anssi Malinen, Vyacheslav G. Moiseyev, Anton I. Murashkin, Teemu Mökkönen, Kerkko Nordqvist, Evgeniy N. Nosov, Juha Ruohonen, Aleksandr I. Saksa, Timo Salminen, Sarita Sandell, Mark M. Shakhnovich, Vladimir Ya. Shumkin, Oula Seitsonen, Natalia F. Solovyova, Hannu Takala, Aleksey Yu. Tarasov, Pirjo Uino, Maria A. Yushkova. Waasa Graphics Oy. 298 sivua.

Mia-Leena Tiili: *Ammattilaisuuden ankkuripaikat. Kinesteettinen ja kulttuurinen tieto Suomenlahden merivartiostossa. Kansatieteellinen Arkisto* 55. Tallinna Raamatutrükikoja. 268 sivua. Julkaistiin myös verkossa Helsingin yliopiston E-Thesis palvelussa: <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/160686>

Päivi Roivainen: *Puettu lapsuus. Löytöretkiä lastenvaatteiden saarille. Kansatieteellinen Arkisto* 56. Kirjapaino Hermes Oy. 335 sivua. Julkaistiin myös verkossa Turun yliopiston Doria-palvelussa: <http://www.doria.fi/handle/10024/130369>

Hanna Kemppi: *Kielletty kupoli, avattu alttari. Venäläisyyden häivyttäminen Suomen ortodoksisesta kirkkoarkkitehtuurista 1918–1939. Suomen Muinaismuistoyhdistyksen Aikakauskirja* 123. Kirjapaino Hermes Oy. 361 sivua.

Finskt Museum 2016. Toim. Ulrika Rosendahl & Anna Wessman. Kirjoittajat: Mikael Andersson, Auli Bläuer, Marina Catani, Mia Lempiäinen-Avci, Tuukka Talvio, Mari Tossavainen, Lauri Viinikkala, Annika Ingrid Winberg. Waasa Graphics Oy. 139 sivua.

Suomen Museo 2015. Toim. Outi Järvinen. Kirjoittajat: Marianna Ridderstad, Timo Salminen, Tuukka Talvio. PieksänPrint Oy. 102 sivua.

Kirjasto, kirjavarasto, julkaisuvaihto ja kirjalahjoitukset

Vuonna 2015 yhdistyksellä oli 169 ulkomaista ja 80 kotimaista vaihtosuhdetta. Monografioita luetteloitiin 167 ja kausijulkaisuvuosikertoja 378. Vaihtojen kautta saadut kirjat on sijoitettu Museoviraston kirjastoon.

Suomen Muinaismuistoyhdistyksen julkaisujen päämyyntikanava oli Tiedekirja. Yhdistyksellä oli kirjapöytä myös Kansallismuseon joulumyyjäisissä. Julkaisuvarasto Kulosaassa jouduttiin tyhjentämään kiinteistössä käynnistyneen putkiremontin vuoksi. Väistötila sijaitsee Seurasaarisäätiön toimitilojen yläkerrassa Seurasaassa. Muuton yhteydessä makuloitiin 1980- ja 1990-luvuilla ja 2000-luvun alussa ilmestyneitä kausijulkaisuja, joiden painosmäärät ovat olleet huomattavan suuria. Julkaisutoiminnan kehittämiseksi hyväksyttiin johtokunnan ehdotus sääntömuutoksesta, jonka myötä julkaisuvarastonhoitajan tehtäväkuva laajennettiin julkaisusihteerin tehtäväksi.

Talous ja erityishankkeet

Yhdistyksen vakituinen kokoustoiminta ja jäsenkirjeet rahoitettiin jäsenmaksukertymällä. Jäsenmaksu vuosijäseniltä oli 15 euroa, ainaisjäseniltä 200 euroa ja lahjoittajajäseniltä 500 euroa.

Tieteellisten seurain valtuuskunta myönsi avustusta yhdistyksen julkaisutoimintaan yhteensä 12 000 euroa, josta Suomen Muinaismuistoyhdistyksen Aikakauskirjalle 5 000 euroa, Kansatieteelliselle Arkistolle 2000 euroa, Suomen Museolle 3 000 euroa ja Finskt Museumille 2 000 euroa.

Vuoden aikana yhdistys toteutti vanhojen julkaisujen digitointiprojektin yhteistyössä Kansalliskirjaston ja Suomalais-Ugrilaisen Seuran kanssa. Projektin mahdollisti Suomen Tiedekustantajien Liitolta saatu apuraha (9945 e). Projektissa digitointiin SMYA-sarjan kaikki osat vuosilta 1874–1945, *Kansatieteellisen Arkiston* ensimmäiset kuusi osaa vuosilta 1934–1944 sekä *Suomen Museon/Finskt Museum*in vuosina 1894–1945 ilmestyneet julkaisut. Aineisto on vapaasti käytettävissä Kansalliskirjaston Fenno-Ugrica-sivustolla.

Yhdistyksen tililtä palautettiin Opetus- ja kulttuuriministeriölle 21 690,84 e, joka oli jäänyt vuonna 2012 Helsingissä järjestetystä *The 18th Annual Meeting of the European Association of Archaeologists* -konferenssista.

Suomen Muinaismuistoyhdistys oli mukana Esinetutkimusverkosto Artefactan toiminnassa myös vuonna 2016. Artefacta jatkoi uutisten (25 kpl) ja vertaisarvioitun Artefactum-sarjan julkaisemista. Se on hyväksytty Julkaisufoorumin tasolle 1 ja noudattaa Tieteellisten seurain valtuuskunnan vertaisarviointitunnuksen käytölle asetettuja ehtoja. Artefactumissa julkaistiin Jukka Relaksen artikkeli *Vinokantiset lippaat: kirjoitustelineiden perilliset Kansallismuseossa*. Artefacta tarjosi keskustelupalstallaan mahdollisuuden esineaiheiseen keskusteluun. Artefactan verkkopalveluun on rekisteröitynyt 901 käyttäjää (46 uutta jäsentä vuodessa) ja sen Facebook-sivulla on 517 tykkääjää (50 uutta tykkääjää vuodessa). Artefactan konservaattoriyhdistyö tuotti marraskuussa Museoviraston ja Metropolia-ammattikorkeakoulun kanssa järjestetyn konservaattoreiden ja tutkijoiden menetelmätyöpajan *Pintaa syvemmälle*.

Jäsenistö 2016

Uusiksi vuosijäseniksi hyväksyttiin Tuuli Heinonen, Päivi Jantunen, Kai Kaartinen, Tarja Knuutinen, Juuso Koskinen, Tiina Mikkanen, Anna-Maria Salonen, Katri Vuola ja Teemu Väisänen. Yhdistykseen kuului vuoden lopussa 425 jäsentä.

Johtokunta ja toimihenkilöt

Johtokunta järjestäytyi Kansallismuseossa pidetyssä vuosikokouksessa 11.5.2015. Yhdistyksen puheenjohtajaksi kaudelle 2016–2017 valittiin professori Pia Olsson. Erovuorossa olivat Olsson ja dosentti Pirjo Uino. Olsson siirtyi puheenjohtajaksi ja hänen tilalleen johtokuntaan valittiin FM Päivi Roivainen. Uinon tilalle valittiin professori Mika Lavento. Johtokunnassa jatkoivat FT Elina Anttila, dosentti Petri Halinen, dosentti Renja Suominen-Kokkonen ja FT Tytti Steel.

Yhdistyksen toimihenkilöitä vuonna 2016 olivat sihteeri FM Liisa Kunnas-Pusa, varainhoitaja merkonomi Peter Walden (31.5.2016 asti), julkaisuvarastonhoitaja (7.12.2016 lähtien julkaisusihteeri) FM Mervi Suhonen, kirjastonhoitaja FM Hannele Dahl ja varasihteeri FM Frida Ehrnsten. 1.6.2016 lähtien yhdistyksen varainhoidosta huolehti tilitoimisto Vihainen Talouspäällikkö Oy.

Yhdistyksen tilintarkastajaksi valittiin vuosikokouksessa 11.5.2016 tilintarkastusyhteisö APK-Auditing Oy, päävastuullisena HT Aarto Hirvi. Tarvittaessa yhdistys valitsee keskuudestaan varatilintarkastajan.